

A photograph of a rainy night street scene. In the foreground, a person is seen from behind, holding a large, translucent purple umbrella. The person is wearing a dark, heavy coat. The street is wet and reflects the ambient light. In the background, there is a building with a sign that says "store" in green. The sky is dark blue, and there are some lights visible in the distance. The overall atmosphere is moody and atmospheric.

Eija Tuomela

*Rakas,
tahdon rahasi*

Eija Tuomela

RAKAS, TAHDON RAHASI

2023 © Eija Tuomela
Kannen kuva © Ants Vahter
Graafinen suunnittelu ja taitto
Kesuura Oy, Helsinki, Finland

Uudistettu laitos. Kirja on ilmestynyt aiemmin
nimellä Rehellinen sauna (Kesuura 2021)

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Finland
Painopaikka: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Germany
ISBN: 978-952-33-0915-9

RAKAS, TAHDON RAHASI

SISÄLLYS

I

REHELLINEN SAUNA

1. MANISTEE CROSSING, MICHIGAN...11
2. KALEVA, MICHIGAN...24
3. REHELLINEN SAUNA, MICHIGAN...30
4. MACKINAW CITY, MICHIGAN...37

II

KUN KIHOKKI KUKKII

1. QUEENS, NEW YORK CITY...47
2. SUNDEW BOG, REDWOOD VALLEY,
KALIFORNIA...59
3. GENEVA-ON-THE-LAKE, OHIO...64
4. MINNEAPOLIS, MINNESOTA...71
5. PYSSYJOKI, NORJA...77
6. FINNCAMP, DETROIT, MICHIGAN...81
7. NIAGARA FALLS, NEW YORK...86
8. DULUTH, MINNESOTA...98
9. ERFURT, SAKSA...104
10. FINNCAMP, DETROIT, MICHIGAN...117
11. BROOKLYN, NEW YORK CITY...128
12. CHICAGO, ILLINOIS...139
13. PIREUS, KREIKKA...145
14. QUEENS, NEW YORK CITY...165
15. DOLINA RASSOLA, ISRAEL...176
16. LIMANI PIREAS, KREIKKA...189
17. PULAU TIOMAN, MALESIA...200
18. TALLINNA, VIRO...211

III

MAAILMANNAPA

1. MAAILMANNAPA, SUOMI...229
2. TUPPIO, KAINUU...234

EPILOGI

REHELLINEN SAUNA, MICHIGAN...243

Jälkisanat ja kiitokset 246

HENKILÖT

I

REHELLINEN SAUNA

Edward Trustworthy Stanton, suomalaisille ja salametsästäjille Kalevan takametsissä saunaa pitävä veteraani

Tove, pullotalobongari

Sulho, hänen miehensä, Tuppiosta, Suomesta

Sallinen, vanha mies, Kalevan Pullotalon opas

Kostja, Constantin Gonzales, huijari

Ratko, Izetbegovic Radoslav, huijari, entinen sotilas

Al Pacinon näköinen, huijarien tulkki

Arkadi Rosenbaum, kansainvälinen bisnismies, huijari

Mila, Ljudmila, huijarien syötti, Läskelästä, Sortavalan liepeiltä

II

KUN KIHOKKI KUKKII

Becca, Rebecca Gilan, majatalojen omistaja

Estela, hänen taloudenhoitajansa, New Yorkissa

Lorelei Florence Jumppanen, teinityttö Redwood Valleysa, Kaliforniassa

James Jimmy Jumppanen, Lorelein isä, hippi Kalifornian vuorilta, entinen Detroitin auto-
tehtaitten työläinen

Linda Jumppanen, Lorelein äiti, tanssijatar San Franciscosta

Isaac Kellogg, vanha amissimies, jolla on komeat kiesit, iso perhe ja monta kaunista pojantytärtä

Marit Moilanen, kauniisti harmaantunut kveeni
Ruijan Pyssyjoelta

Antonio Ramazzotti, wannabe-tietokonenero,
pikkurikollinen Chicagossa

Art McKey, Artturi Mäki jr, sadetakkien jakaja
Iso Matt, turistiopas, Niagaran putouksilla

Michael The Pick Up, sekaverinen nuorukainen,
joka herää puistossa Duluthissa
Noah ja **Paavo**, avuliaita fintiaaneja Duluthissa

Helmut, pappiskokelas Erfurtista, Saksasta
Mary Kellogg, kaino amissineito, Isaacin Adamin
tytär

Mandy MacNally, Taneli Mäki-Nallikarin puna-
tukkainen tytär, Detroitin autotehtaitten työläisten
Finncampin kesäsiirtolassa
Ross Kangas, **Ernie Hautala**, **Mick Peltomäki**,
Voitto Määttänen ja **Nels Nelson**, Amerikan-
suomalaisia Detroitin ja Pontiacin autotehtaitten
työläisiä ja eläkeläisiä Finncampin kesäsiirtolassa

Jacob Lauka, nuori mies Finntownissa
Brooklynissa

Ai Zhou Wei, opiskelija, Chinatownissa
Brooklynissa

Tuulevi, suomalainen rakkauspetosten tutkija,
lomalla Ateenassa
Britta, Minneapolisissa asuva ruotsinsuomalainen,
lomalla Kreikassa

Herra Takata, japanilainen turisti, joka menettää kasvonsa New Yorkissa

Elijah, insinööri, keksijä, kibbutsin perustaja, Israelissa

Samuel, aasinomistajavanhus Israelissa

Carsten, tanskalainen rekkamies, entinen palkkasoturi, keikalla Kreikassa

Ricky, hänen amerikkalainen apumiehensä

Valma Flintanlahti, rakkaudessa petetty, Ylistaron komialta kirkolta, Suomesta, Tallinnassa

Cheyenne Pine Dearly, sisukas, sitkeä ja kova intiaani-isoäiti

Evelyn Dearly Lämsä, hänen vaitelias tyttärensä, joka pääsee töihin Baragan Casinolle

Viljo Lämsä, kaivosmies, joka lepää muiden sataprosenttisten suomalaisten kanssa Atlantic Minen hautausmaalla

Eve Lämsä, Baragan koulun opettaja

III

MAAILMANNAPA

Kuljettaja, nälkäinen ja kyllästynyt kartta-auton ajaja, kuvausreissulla Kainuussa

Kuvaaja, raveja harrastava ketjupolttaja Kainuussa

Eeva Lämsä, Tuppion kaupan kassanhoitaja

I
REHELLINEN SAUNA

MANISTEE CROSSING, MICHIGAN

Edward Trustworthy Stanton paiskasi puoliritilä-oven kiinni niin, että se helähti. Hän oikaisi koko kuuden ja puolen jalan pituisen vartensa, jota oli joutunut taivuttamaan ovenkamanalle, ja harppoi sotkuiseen keittiöön. Lattialle jäivät mutaiset jäljet, joissa näkyivät salakaatopeurannahkaisten bootsien pohjakuviot. Hän palkkaisi taas hikimajan tuntevan intiaaninaisen, ehkä, kun olisi sillä päällä. Nainen saisi siivota sotkut ja lämmittää saunan, pestä selän, ja ehkä muutakin.

Hänen suupielensä nytkähti vinoon hymyntapaiseen, kun hän muisti eukkonsa. Amelian entinen miehenkuvatus oli ollut noita viinaanmeneviä, pahapäisiä suomalaisia, ei ollut puhunut, ei hyvää eikä pahaa, mutta meuhkannut sitäkin enemmän kulauteltuaan jokailtaisen viskipullonsa ja punerruttuaan kuin rapu kattilassa. Ei siitä meuhkeesta selvää ollut saanut, mikä oli hyvä, sillä jos hän olisi puhunut, se ei olisi tiennyt hyvää kenellekään, ei hänelle itselleen, muttei myöskään, eikä varsinkaan Stantonille. Lopulta ukko oli saanut itsensä hengiltä keikahtamalla kiukaalle lauteelta ja jäämällä siihen kiehumaan.

Stanton oli vähitellen muuttanut mörskään, tuonut ensin varabootsinsa, sitten hattunsa ja lopulta aseensa; kun haulikko roikkui seinähirren puutapis-
sa kitsin ja istumaruuman välisessä ovenpielessä, tarvittaessa nopeasti siepattavissa, hän tiesi olevansa, jos ei nyt kotona, niin asumassa kuitenkin.

Hän kumartui koukkimaan jääkaapista sitruunajäätepullon ja napsautti vanhan patteriradion päälle. Kun J.J. Calen rytmikäs kitarointi särisi huoneeseen, hänen toinenkin suupielensä nytkähti. Hän osasi ulkoa “Jailerin”, kuten useimmat muutkin Calen kappaleet. Hän tunsu värinän kuivilla huulillaan ilmapirran kutitellessa niitä, kun hän vihelteli puoliääneen.

Amelia oli jatkanut saunan pitämistä kyläläisille. “Rehellinen Sauna” luki kyltissä, joka oli isketty pitkällä, ruostuneella rautanaulalla vinoon kallistuneen saunan sammalta kasvavan katon räystäslautaan, ja kitisi heiluessaan tuulessa juuri ja juuri näkyvissä. Tai niin siinä oli lukenut. Nyt pitemmästä sanasta näkyi kirkkaimmin vain “hell”, joka huvitti Trustworthyä. Lauta oli laho, ja siinä kupruili mustansinisiä homesienipilkkuja kuin kukkia, mutta kirjaimet oli sutattu punaisella maalilla niin että sauna-sana oli vielä kokonaan näkyvisä. Se oli hyvä – eihän Rehellisen nimeä kukaan osannut lausuakaan. Muutama sukupolvi sitten oli tilanne ollut toinen, silloin seudun asukkaista pääosa oli ollut noita vanhan maan jurrikoita, jotka kaikki

muut seudut koluttuaan ja onnensa ja omaisuutensa menettäneinä oli saatu houkuteltua tähän Manistee Crossing -nimiseen maailmansyrjään muka rautatietä rakentamaan ja tukkimetsiä kaatamaan, mutta jotka tultuaan olivat huomanneet ostamansa maa-alueet jo raivatuiksi niin että suomalaisille jäivät vain suot ja kannot, ja radankin lähes rakennetuksi. Tänne he kuitenkin asettuivat, koska maisema kuulemma muistutti enemmän heidän alkuperäisiä kotiseutujaan kuin juuri mikään muu paikka Amerikan mantereella, peltotilkkuineen, metsineen, suolampineen ja jokineen, pykäsivät kylän, jota nimittivät itsepäisesti Käliväksi omalla kielellään niin että muidenkin oli se vähitellen pakko hyväksyä. Jopa intiaanien. Rautatieaseman nimikyltinkin ne olivat vaihtaneet. Ja niin oli Manistee Crossing jäänyt muistoksi vain, kun nuo juntturat olivat naulanneet tilalle kyltin, jossa luki Kaleva. Niin he olivat ryhtyneet maata kuokkimaan, pikkubisneksiä pyörittämään, joulukuusia kasvattamaan ja ylläpitämään kuulemma metsänreunassa sijainnutta salatorppaa, poorttihaussin peismentissä sijainnutta Korpirojua – mitähän sekin mahtoi tarkoittaa?

Niille paikkeille olivat koululaiset opettajansa johdolla rakentaneet valtavan metallisen heinäsiirakan autonromuista, joita paikalliset olivat lahjoittaneet. Stanton oli kerran osallistunut juhliin, joita maaliskuussa pidettiin heinäsiirakan kunniaksi – tai oikeastaan sen pyhimyksen, joka oli ajanut heinä-

sirkat pois Suomesta viinisatoa syömästä. Miksi ne olivat rakentaneet heinäsirkan, eivätkä Pyhää Urhoa, hän ihmetteli. Siihen ei kukaan ollut osannut vastata. Ehkä Urhoja oli jo muualla? Tai lapset pitivät enemmän heinäsirkaista?

Vaikka tarjolla oli ollut emäntien keittämää sakeaa muusimojakkaakin, niin ryyppäjäiset ne olivat olleet. Koko sakki ympäripäissään. Joku selitti, että se oli homman tarkoituskin, voittaa irlantilaiset tuopin kallistelussa, vaikkei Stanton nähnyt yhtään irlantilaista mailla eikä halmeilla. Se ei Stantonia innostanut. Hän oli jo juonut kiintiönsä täyteen, hän ilmoitti ihmettelijöille. Hän oli nähnyt kannämmistä tarpeeksi elämässään, mutta ei ryhtynyt sitä selostamaan enempää, vaan oli poistunut juhlista vaivihkaa. Korpirojun merkitys ei ollut kirkastunut hänelle pyhimyksen päivän juhlassakaan.

Amelia oli oppinut muutaman sanan suomea, sillä kiukaalla kiehunut oli niitä joskus joutessaan opettanut, milloin vyönsä solkipäällä, milloin luudan kanssa tanssiessaan. Seth Jouppila oli ollut miekkosen nimi, vaikka ei häntä sillä nimellä kutsuttu: Honest Seth hän oli kyläläisille. Hevosten kengittäjänä ja teräseiden takojana tunnettu. Sen miehen jäämistönä Stanton oli naisen saanut ja pitänyt, jos ei nyt hyvänä, niin ruuassa ja juomassa ainakin. Mutta sitten oli hänkin ottanut ja mennyt kuolemaan. Käärmeen tai punkin puremaan – pisto kuin pisto – ja jalka oli turvonnut ja muuttunut

mustaksi, ja eukko heittänyt henkensä, tuosta vain. Hän oli haudannut naisen varmuuden vuoksi eri nimellä. Siellä se nyt makasi Kalevan Maple Groven hautausmaalla seetripuun varjossa, harmaan kiven alla. Siinä luki Amelia Rehellinen, suuresti rakastettu, vaikka ei hän ollut löytänyt mitään papereita, mistä oikea nimi olisi varmasti käynyt ilmi, vaan useita papereita, joissa kaikissa oli eri nimi, joten ainakaan Jouppilan rouvana häntä ei niillä papereilla olisi voinut haudata. Sitä perua oli Edward T. Stantonista tullut Ala-Michiganin pikkusormen vanhojen suomalaisseutujen lähes ainoan jäljellä olevan poorttisaunan ylläpitäjä. Mikä vitsi! Hän, joka oli yhtä suomalainen kuin Marlon Brando oli intiaani!

Cale otti osaa aloittamalla “Death in The Wildernessin” särisevässä patteriradiossa, sen ainoalla kuuluvalla kanavalla. Stantonista ohjelmapyörän jumittuminen oli hyvä: ei hän enemmistä asemista olisi välittänytään. Tämä riitti, koska se esitti juuri sitä mitä hän halusikin kuunnella. Tavallisesti lyhytsanainen musiikkimies vuodatti oikein itkuvirren, ainakin sanojen lukumäärällä laskettuna. Kitara oli kuitenkin tuttua Calea.

Mutta nyt Stantonilla oli ongelma.

Pitäisi löytää saunottaja.

Eikä mikä tahansa saunottaja, vaan sellainen, joka sen homman hallitsi.

Edward ei ollut uskoa korviaan, kun eukko oli

hänelle selostanut saunan tarkoitusta. Pesupaikka! Tuollainen röttelö, kallistunut tönöpahainen. Että sellaisessa puhdistui sielu ja ruumis! Kaikkea sitä kuulikin. Hän oli nauranut oikein röhönaurun niin että vatsa oli hytkynyt. Silloin hänellä oli ollut vielä hytkytettävää. Nyt ei ollut. Nyt hän oli tiukka kuin kiristetty siima. Niin oli turvallisinta, näinä aikoina. Hän oli aloittanut vanhan ohjelman mukaisen voimailamisen tosissaan heti, kun eukko oli maalliset kuorensa jättänyt, vaikkei sukulaisia ollut koskaan näkynyt eukon eläessäkään. Mutta tiesihän Stanton, miten perillisiä alkoi siunaantua, kun jostakusta aika jätti. Lipeväkielisiä lakimiehiä ainakin. Kunhan sana kiirisi. Mutta hän oli valmiina.

Stanton oli pudistellut päätään. Kyllä hän tiesi, mikä sauna oli. Oli hän sellaisia nähnyt reissujensa varsilla, niin luksusta kuin halvempaakin. Eikä niissä totisesti ollut puhdistunut, ja sielua ei kukaan piruparka niissä paikoissa muistanut olevankaan. Ja jos muisti, oli paras työntää se taka-alalle mahdollisimman syvälle, pois ajatuksista.

Mutta kun nainen oli hänet sitten puoliväkisin taluttanut tuohon pöksään, riisunut hitaasti hänen vaatekappaleensa yhden kerrallaan, ja istuttanut ylähylylle, valellut haalealla vedellä ja heitellyt hitaita napollisia vettä kuumille kiville, istunut viereen ja alkanut hieroa, niin pakko oli myöntää, että oli se erilainen hikimaja. Ja vaikka se sitten olikin päättynyt niin kuin kaikki muutkin hänen

Eija Tuomela on järvenpääläinen toimittaja, jolta on aiemmin ilmestynyt runoja, aforismeja, novelleja, romaani ja kotiseutukirjoja.

Kuva Henry Streng

Eija Tuomelan romaani *Rakas, tahdon rahasi* vie lukijan nettihuijausten – rakkauspetosten, kryptojen, optioiden ja karismaattisten kulttien – viettelevään maailmaan, huumoria unohtamatta, kaikkia osapuolia ymmärtäen. Ympäri maailmaa asuvat ihmiset eivät aina ole sitä mitä esittävät.

Yhteistä on kuitenkin ikävä ihmisen luo, maksoi mitä maksoi.

Romaanissa kuljetaan suomalaisten, fintiaanien ja intiaanien asuttamilta pohjoisen Amerikan syrjäseuduilta entisaikojen tapaan elävien amishien ja Ruijan kveenien kautta Suomeen, Kainuun korpeen.

Vaikka Kaliforniassa ja New Yorkissakin käydään, ollaan finntowneissa kaukana muotiputiikeista ja filmitähtien maailmasta. Suuria rahoja liikutellaan, milloin mihinkin suuntaan ja tarkoitukseen, yksi huijari pääsee hengestään, toinen rakastuu, ja yllättävät ihmiset ja tapahtumat törmäävät toisiinsa.

Kannen kuva Ants Vahter

9 789523 309159

